

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2019. gada 14. februārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – LESD 56. un 63. pants – Pakalpojumu sniegšanas brīvība – Kapitāla brīva aprīte – Valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēta tāda kredītīgumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamība, kas ir noslēgti ar nelicencētu kreditoru – Regula (ES) Nr. 1215/2012 – 17. panta 1. punkts – Kredītīgums, ko ir noslēgusi fiziska persona, lai sniegtu tūristu izmitināšanas pakalpojumus – Jēdziens “patērētājs” – 24. panta 1. punkts – Izņēmuma jurisdikcija lietās, kuru priekšmets ir lietu tiesības saistībā ar nekustamo īpašumu – Prasība atzīt kredītīgumu par spēkā neesošu un no Zemesgrāmatas svītrot ierakstu par liettiesisku nodrošinājumu

Lietā C-630/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Općinski sud u Rijeci – Stalna služba u Rabu* (Rijekas pilsētas tiesa – Rabas pastāvīgais dienests, Horvātija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 6. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 9. novembrī, tiesvedībā

Anica Milivojević

pret

Raiffeisenbank St. Stefan-Jagerberg-Wolfsberg eGen,

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: Tiesas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], kas pilda otrās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši A. Prehala [*A. Prechal*], K. Toadere [*C. Toader*] (referente), A. Ross [*A. Rosas*] un M. Ilešičs [*M. Ilešič*],

ģenerāladvokāts: J. Tančevs [*E. Tanchev*],

sekretārs: M. Aleksejevs [*M. Aleksejev*], nodaļas vadītājs,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2018. gada 5. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Raiffeisenbank St. Stefan-Jagerberg-Wolfsberg eGen* vārdā – *D. Malnar, M. Mlinac, P. G. Baučić, P. Novak, M. Sabolek, E. Garankić* un *A. Đureta, odvjetnici*, kuriem palīdz *T. Borić, profesor,*
- Horvātijas valdības vārdā – *T. Galli*, pārstāvis,
- Eiropas Komisijas vārdā – *M. Heller*, kā arī *L. Malferrari* un *M. Mataija*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – horvātu.

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2018. gada 14. novembra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 56. un 63. pantu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2012, L 351, 1. lpp.) 4. panta 1. punktu, 17. pantu, 24. panta 1. punktu un 25. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts strīdā starp *Anica Milivojević*, ar dzīvesvietu Horvātijā, un *Raiffeisenbank St. Stefan-Jagerberg-Wolfsberg eGen* (turpmāk tekstā – “*Raiffeisenbank*”), atbilstoši Austrijas tiesībām dibinātu sabiedrību, par *A. Milivojević* celtu prasību par kredītliguma, kas noslēgts ar *Raiffeisenbank*, un notariālā akta, kurš attiecas uz hipotēkas izveidi no šī līguma izrietošā kredīta nodrošinājumam, spēkā neesamību, kā arī par šī nodrošinājuma svīturošanu no Zemesgrāmatas.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Saskaņā ar Regulas Nr. 1215/2012 6., 15. un 18. apsvērumu:

“(6) Lai sasniegtu mērķi panākt spriedumu brīvu apriti civillietās un komercietās, ir vajadzīgi un lietderīgi, ka normas, kas nosaka jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildišanu, reglamentē kāds Savienības juridiskais akts, kas ir saistošs un tieši piemērojams.

[..]

(15) Jurisdikcijas noteikumiem vajadzētu būt ļoti paredzamiem, un tiem būtu jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils. [..]

[..]

(18) Saistībā ar apdrošināšanas līgumiem, patērētāju līgumiem un darba līgumiem vājākajai pusei vajadzētu būt aizsargātai ar jurisdikcijas normām, kas ir labvēlīgākas tās interesēm, nekā to paredz vispārējie noteikumi.”

- 4 Šīs regulas 4. panta 1. punktā ir noteikts:

“Saskaņā ar šo regulu personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt minētās dalībvalsts tiesā neatkarīgi no viņu pilsonības.”

- 5 Minētās regulas 8. panta 4. punkts ir formulēts šādi:

“Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var arī iesūdzēt:

[..]

4) lietās, kas attiecas uz līgumu, ja tiesvedību var apvienot ar tiesvedību pret to pašu atbildētāju jautājumos par lietu tiesībām uz nekustamo īpašumu, – tās dalībvalsts tiesā, kurā atrodas īpašums.”

6 Saskaņā ar šīs pašas regulas 17. panta 1. punktu:

“Lietās saistībā ar līgumiem, ko persona – patērētājs – noslēgusi ar mērķi, kas var būt uzskatāms par nesaistītu ar viņas arodu vai profesiju, jurisdikciju nosaka šajā iedaļā [..].”

7 Regulas Nr. 1215/2012 18. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts:

“1. Patērētājs var celt prasību pret otru līgumslēdzēju pusi vai nu tās dalībvalsts tiesās, kurā ir minētās puses domicils, vai arī, neatkarīgi no otras līgumslēdzēja puses domicila vietas, patērētāja domicila vietas tiesās.

2. Otra līgumslēdzēja puse var celt prasību pret patērētāju vienīgi tās dalībvalsts tiesās, kurā ir patērētāja domicils.”

8 Saskaņā ar šīs regulas 19. panta noteikumiem:

“No šīs iedaļas noteikumiem var atkāpties vienīgi ar vienošanos:

1) ko panāk pēc strīda rašanās;

2) kas ļauj patērētājam celt prasību tiesās, kas nav šajā iedaļā norādītās tiesas; vai

3) kas ir noslēgta starp patērētāju un otru līgumslēdzēju pusi, kuriem abiem līguma slēgšanas laikā ir domicils vai pastāvīgā mītnesvieta tajā pašā dalībvalstī un kas piešķir jurisdikciju minētās dalībvalsts tiesām, ar noteikumu, ka šāda vienošanās nav pretrunā minētās dalībvalsts tiesību aktiem.”

9 Saskaņā ar minētās regulas 24. panta 1. punkta pirmo daļu:

“Šādām dalībvalsts tiesām ir izņēmuma jurisdikcija neatkarīgi no pušu domicila:

1) lietā, kuras priekšmets ir lietu tiesības saistībā ar nekustamo īpašumu vai nekustamā īpašuma noma/īre, – tās dalībvalsts tiesām, kurā atrodas īpašums.”

10 Saskaņā ar šīs pašas regulas 25. panta 1. un 4. punktu.

“1. Ja puses neatkarīgi no to domicila ir vienojušās par to, ka kādas dalībvalsts tiesai vai tiesām ir jurisdikcija izskatīt jebkādus strīdus, kas radušies vai varētu rasties saistībā ar konkrētām tiesiskām attiecībām, tad jurisdikcija ir minētajai tiesai vai tiesām, ja vien šī vienošanās saskaņā ar minētās dalībvalsts tiesību aktiem nav spēkā neesoša attiecībā uz tās spēkā esamību pēc būtības. Tā ir izņēmuma jurisdikcija, ja vien puses nav vienojušās citādi. [..]

[..]

4. Vienošanās vai trasta dibināšanas akta noteikumi, ar ko piešķir jurisdikciju, nav spēkā, ja tie ir pretrunā 15., 19. vai 23. pantam vai ja tiesām, kuru jurisdikciju tie izslēdz, ir izņēmuma jurisdikcija saskaņā ar 24. pantu.”

11 Regulas Nr. 1215/2012 66. panta 1. punktā par *ratione temporis* piemērojamību ir noteikts:

“Šo regulu piemēro tikai tiesvedībā, kura uzsākta, publiskiem aktiem, kas oficiāli sastādīti vai reģistrēti, un tiesu izlīgumiem, kuri apstiprināti vai noslēgti 2015. gada 10. janvārī vai pēc tam.”

Horvātijas tiesības

Likums par obligātajām saistībām

- 12 *Zakon o obveznim odnosima* (Likums par obligātajām saistībām) 322. pantā, redakcijā, kas ir piemērojama pamatlīdētā (*Narodne novine, br. 78/2015*) (turpmāk tekstā – “Likums par obligātajām saistībām”), ir noteikts:

“(1) Neviens līgums, kas ir pretrunā Horvātijas Republikas Konstitūcijai, imperatīvām tiesību normām vai vispārpieņemtiem morāles principiem, nav spēkā, ja vien pārkāptā noteikuma mērķis nav citas juridiskās sekas vai konkrētā gadījumā likumā nav noteikts citādi.

(2) Ja konkrēta līguma noslēgšana ir aizliegta tikai vienai no pusēm, līgums tomēr ir spēkā, ja vien konkrētā gadījumā likumā nav noteikts citādi, un pusei, kas neievēro likumā noteikto aizliegumu, ir jāuzņemas no tā izrietošās sekas.”

- 13 Saskaņā ar šī likuma 323. panta 1. punktu:

“Ja līgums nav spēkā, ikvienai no pusēm ir pienākums otrai pusei atdot atpakaļ visu, ko tā ir saņēmusi saskaņā ar līgumu, kurš nav spēkā, un, ja tas nav iespējams vai ja izpildījuma raksturs ir tāds, kurš nav saderīgs ar atdošanu atpakaļ, ir jāsamaksā atbilstoša finansiāla atlīdzība, kas tiek noteikta atkarībā no cenām, kuras ir spēkā dienā, kad ir pieņemts tiesas nolēmums, ja vien likumā nav noteikts citādi.”

Likums par patēriņa kredītu

- 14 *Zakon o potrošačkom kreditiranju* (Likums par patēriņa kredītu, *Narodne novine, br. 75/2009*) (turpmāk tekstā – “Likums par patēriņa kredītu”) ir stājies spēkā 2010. gada 1. janvārī. Šī likuma 29. panta 1. punktā ir precizēts, ka, ievērojot dažus izņēmumus, tas nav piemērojams kredītlīgumiem, kas ir noslēgti pirms tā stāšanās spēkā.

- 15 Šis likums ir grozīts ar *Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju* (Likums, ar ko groza un papildina Likumu par patēriņa kredītu, *Narodne novine, br. 102/2015*) (turpmāk tekstā – “Grozītais likums par patēriņa kredītu”).

- 16 Grozītā likuma par patēriņa kredītu 19.j pants “Līgumu spēkā neesamība un spēkā neesamības sekas” ir formulēts šādi:

“1) Ja kredītlīgumu ir noslēdzis kreditors vai kredīta starpnieks, kam nav licences, kura ir vajadzīga, lai sniegtu patēriņa kredīta pakalpojumus vai lai rīkotos patēriņa kredīta starpnieka statusā, līgums nav spēkā.

2) Ja saņemtais ir jāatdod atpakaļ saskaņā ar šī panta 1. punktu, patērētājam ir pienākums maksāt procentus par saņemto summu, sākot no dienas, kad lēmums, ar ko ir konstatēta spēkā neesamība, ir kļuvis galīgs.”

- 17 Saskaņā ar Grozītā likuma par patēriņa kredītu 19.1. pantu “Tiesas jurisdikcija”:

“1) Strīdos saistībā ar kredītlīgumu prasība, ko patērētājs ceļ pret otru līgumslēdzēju pusi, var tikt iesniegta vai nu tās valsts tiesās, kuras teritorijā ir otras līgumslēdzējas puses juridiskā adrese, vai arī – neatkarīgi no otras līgumslēdzējas puses juridiskās adreses – tās valsts tiesā, kurā ir patērētāja domicils.

2) Cita līgumslēdzēja puse var celt prasību pret patērētāju tikai tās valsts tiesās, kurā ir patērētāja domicils.

[..]”

Likums par kredītīgumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību

- 18 *Zakon o ništetnosti ugovora o kreditu s međunarodnim obilježjima sklopljenih u Republici Hrvatske s neovlaštenim vjerovnikom* (Likums par kredītīgumu ar starptautiskiem elementiem, kas Horvātijas Republikā ir noslēgti ar nelicencētu kreditoru, spēkā neesamību, *Narodne novine*, br. 72/2017, turpmāk tekstā – “Likums par kredītīgumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību”) 1. pantā “Likuma priekšmets” ir noteikts:

“1) Šis likums ir piemērojams kredītīgumiem ar starptautiskiem elementiem, kas Horvātijas Republikā ir noslēgti starp parādniekiem un nelicencētiem kreditoriem [..].

2) Šis likums attiecas arī uz citiem Horvātijas Republikā veiktiem tādiem juridiskajiem darījumiem starp parādniekiem un nelicencētiem kreditoriem, kuru mērķis ir noslēgt kredītīgumu ar starptautiskiem elementiem šā panta 1. punkta izpratnē vai kuru pamatā ir šāds līgums.”

- 19 Šī likuma 2. pantā “Definīcijas” ir noteikts:

“Šā likuma izpratnē termins:

- “parādnieks” attiecas uz visām fiziskām vai juridiskām personām, kam ir izsniegts aizdevums, pamatojoties uz kredītīgumu ar starptautiskiem elementiem, vai uz visām personām, kuras līdzparādnieka, parādnieka kreditora, līdzparādnieka kreditora vai galvotāja statusā gūst peļņu no personas, kam šāds aizdevums ir izsniegts;
- “nelicencēts kreditors” attiecas uz visām juridiskām personām, kas ir piekritušas izsniegt aizdevumu parādniekam uz kredītīguma ar starptautiskiem elementiem pamata, kura juridiskā adrese līguma ar starptautiskiem elementiem noslēgšanas brīdī ir ārpus Horvātijas Republikas un kas piedāvā vai sniedz aizdevumu izsniegšanas pakalpojumus Horvātijas Republikā, pat ja šāds kreditors neatbilst regulā par šādu pakalpojumu sniegšanu prasītajiem nosacījumiem, proti, tam nav Horvātijas Republikas kompetento iestāžu izsniegtas licences un/vai piekrišanas.
- “kredītīgums ar starptautiskiem elementiem” ir ikviens kredītīgums, aizdevuma līgums vai cits līgums, ar kuru nelicencēts kreditors piešķir parādniekam zināmu naudas summu un ar kuru parādnieks apņemas maksāt nolīgtos procentus un atmaksāt izmantoto summu noteiktajā termiņā un atbilstoši paredzētajiem noteikumiem.”

- 20 Minētā likuma 3. pantā “Kredītīgumu spēkā neesamība” ir paredzēts:

“1) Kredītīgumi ar starptautiskiem elementiem, kas Horvātijas Republikā ir noslēgti starp parādniekiem un nelicencētiem kreditoriem, ir spēkā neesoši.

2) Atkāpjoties no šī panta 1. punkta, uz spēkā neesamību nevar atsaukties, ja līgums ir pilnībā izpildīts.”

- 21 Šī paša likuma 4. pantā “Citu juridisku darījumu spēkā neesamība” ir paredzēts:

“Visi notariāli apstiprināti akti, kas ir sagatavoti, pamatojoties uz spēkā neesošu līgumu, vai kas ir saistīti ar spēkā neesošu līgumu šā likuma 3. panta izpratnē, ir spēkā neesoši.”

- 22 Likuma par kredītlīgumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību 7. pantā, kurā ir reglamentētas spēkā neesamības sekas, ir noteikts:

“Katrai līgumslēdzējai pusei ir pienākums atdot atpakaļ otrai pusei visu, ko tā ir saņēmusi saskaņā ar spēkā neesošu līgumu, un, ja tas nav iespējams vai ja izpildījuma raksturs ir tāds, kurš nav saderīgs ar atdošanu atpakaļ, ir jāizmaksā atbilstoša finansiāla atlīdzība, kas tiek noteikta atkarībā no cenām, kuras ir spēkā tiesas nolēmuma pieņemšanas laikā.”

- 23 Šī likuma 8. pantā ir paredzēti šādi noteikumi par jurisdikciju:

“1) Ar kredītlīgumiem ar starptautiskiem elementiem šā likuma izpratnē saistītas tiesvedības ietvaros parādnieka prasību pret nelicencētu kreditoru var celt vai nu tās valsts tiesās, kuras teritorijā ir nelicencētā kreditora juridiskā adrese, vai, neatkarīgi no tā, kur ir nelicencētā kreditora juridiskā adrese, tās vietas tiesās, kur ir parādnieka privātā vai juridiskā adrese.

2) Nelicencēta kreditora prasību pret parādnieku šā panta 1. punkta izpratnē var celt tikai tās valsts tiesās, kuras teritorijā ir parādnieka privātā vai juridiskā adrese. Attiecībā uz spēkā neesošiem līgumiem šā likuma izpratnē piemērojamās tiesību normas ir vienīgi Horvātijas tiesību normas, un tiesa, kurā ir celta prasība par šāda līguma spēkā neesamību, piemēro šo likumu šādai prasībai, nepārbaudot, vai saskaņā ar citiem tiesību aktiem ir spēkā prezumpcijas par līguma slēgšanas vietas tiesību normu piemērošanu.”

- 24 Minētā likuma 10. pants ir formulēts šādi:

“1) Kredītlīgumi ar starptautiskiem elementiem šā likuma izpratnē, kas starp parādniekiem un nelicencētiem kreditoriem ir noslēgti Horvātijas Republikā pirms šī likuma stāšanās spēkā, ir spēkā neesoši no noslēgšanas datuma, radot šī likuma 7. pantā norādītās sekas.

2) Citi pirms šā likuma stāšanās spēkā Horvātijas Republikā parādnieku un nelicencētu kreditoru veiktie juridiskie darījumi, kas izriet no šī likuma 1. panta 1. punktā minētā kredītlīguma ar starptautiskiem elementiem un kas ir pamatoti ar šādu līgumu, ir spēkā neesoši no to veikšanas datuma, radot šī likuma 7. pantā norādītās sekas.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 25 2015. gada 23. aprīlī *A. Milivojević* vērsās iesniedzējtiesā *Općinski sud u Rijeci – Stalna služba u Rabu* (Rijekas pilsētas tiesa – Rabas pastāvīgais dienests, Horvātija) ar prasību, kas vērsta pret *Raiffeisenbank*, lai panāktu, ka par spēkā neesošu tiek atzīts kredītlīgums, kuru puses noslēgušas 2007. gada 5. janvārī par summu 47 000 EUR (turpmāk tekstā – “attiecīgais līgums”), un notariāls akts, kas attiecas uz hipotēkas izveidi no šī līguma izrietošā kredīta nodrošināšanai, kā arī lai šis nodrošinājums tiktu svītrots no Zemesgrāmatas.
- 26 Savas prasības pamatojumam *A. Milivojević* atsaucās uz Likuma par obligātajām saistībām 322. panta 1. punkta noteikumiem, saskaņā ar kuriem līgums, kas ir pretrunā Horvātijas Republikas Konstitūcijai, imperatīvām tiesību normām vai vispāratzītiem morāles principiem, nav spēkā.
- 27 Lai gan pamatlietā ir skaidrs, ka *Raiffeisenbank* ir nelicencēts kreditors Likuma par kredītlīgumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību 2. panta izpratnē, proti, kreditors, kura juridiskā adrese ir citā dalībvalstī un kuru *Hrvatska narodna banka* (Horvātijas Centrālā banka) nav atbilstoši pilnvarojusi piešķirt aizdevumus Horvātijā, iesniedzējtiesa norāda, ka puses nepiekrīt dažiem faktiskiem apstākļiem, kas it īpaši ir saistīti ar attiecīgā līguma noslēgšanas vietu. Lai gan *Raiffeisenbank* apgalvo, ka šis līgums ir noslēgts Austrijā, *A. Milivojević* apgalvo, ka tas ir noslēgts Horvātijā.

- 28 Kā tas izriet no iesniedzējtiesas nolēmuma, *A. Milivojević* apgalvo, ka attiecīgo līgumu ar starpnieku, kam viņa samaksāja komisijas maksu, viņa noslēdza, lai paplašinātu un atjaunotu savu māju un tajā izveidotu izīrējamus dzīvokļus. No šī lēmuma arī izriet, ka nevar tikt izslēgts, ka daļa no aizdevuma ir izmantota privātiem mērķiem. *A. Milivojević* turklāt ir minējusi, ka viņai bija nodoms aizdevumu atmaksāt, ņemot vērā ienākumus no šīs darbības.
- 29 No Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem arī izriet, ka attiecīgajā līgumā bija ietverta alternatīvās jurisdikcijas noteikšanas klauzula par labu vai nu Austrijas tiesām, vai arī parādnieka domicila tiesām.
- 30 Tiesvedības mutvārdu process tika pabeigts 2017. gada 3. janvārī.
- 31 Tomēr pēc tam, kad 2017. gada 14. jūlijā stājās spēkā Likums par kredītlīgumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību, ar 2017. gada 10. augusta rīkojumu mutvārdu process tika atsākts.
- 32 Iesniedzējtiesa uzskata, ka, lai gan ir pierādīts, ka attiecīgais līgums tika noslēgts Horvātijā, tas varētu būt spēkā neesošs, pamatojoties uz šī tiesiskā regulējuma noteikumiem, ņemot vērā tā piemērošanu ar atpakaļejošu spēku.
- 33 Tādējādi šī tiesa vēlas noskaidrot, pirmkārt, vai Likums par kredītlīgumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību ir saderīgs ar LESD 56. un 63. pantu, ciktāl tā uzskata, ka šis tiesiskais regulējums var apdraudēt *Raiffeisenbank* brīvību sniegt finanšu pakalpojumus. Minētajai tiesai ir šaubas, vai mērķi, ko Horvātijas valdība ir izvirzījusi, lai pamatotu šī likuma piemērošanu ar atpakaļejošu spēku, varētu pamatot šādu apdraudējumu.
- 34 Iesniedzējtiesa arī norāda, ka Likums par patēriņa kredītu, kā to ir interpretējusi *Vrhovni sud* (Augstākā tiesa, Horvātija), nevar pamatot konstatējumu par to kredītlīgumu spēkā neesamību, kas ir noslēgti pirms šī grozītā likuma stāšanās spēkā, proti, 2015. gada 30. septembrī.
- 35 Šajā jautājumā iesniedzējtiesa precizē, ka pēc *Vrhovni sud* (Augstākā tiesa) Civillietu palātas priekšsēdētāja un *Županijski sudovi* (Apgabaltiesas, Horvātija) Civillietu palātu priekšsēdētāju sanāksmes, kas notika 2016. gada 11. un 12. aprīlī, *Vrhovni sud* (Augstākā tiesa) 2016. gada 12. aprīlī sagatavotajā dokumentā nolēma šādi:

“3.1. (jurisdikcija)

Stridos par to kredītlīgumu spēkā neesamību, kas ir noslēgti starp Horvātijas fiziskām personām prasītājiem (patērētāji) un ārvalstu juridiskām personām (bankas), kuros jautājums par jurisdikciju ir atrisināts pēc 2013. gada 1. jūlija, kompetentā Horvātijas tiesa joprojām ir tā, kas ir noteikta Padomes Regulas [(EK) Nr. 44/2001] (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.)] 16. pantā un Regulas [Nr. 1215/2012] 17. pantā.

3.2. (līguma spēkā neesamība)

Lai gan šādu līgumu noslēgšana ir aizliegta ārvalstu banku iestādēm, kam nav vajadzīgās licences, lai sniegtu šādus pakalpojumus Horvātijas Republikā, šādi līgumi nav spēkā neesoši, jo šīs sekas nebija paredzētas ne Likumā par bankām, ne Likumā par kredītiestādēm līdz 2015. gada 30. septembrim, kad šīs sekas tika noteiktas [pēc tam, kad stājās spēkā Grozītais likums par patēriņa kredītu].”

- 36 Otrkārt, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot dažādus aspektus, kas ir saistīti ar tās starptautisko jurisdikciju izskatīt pamatlietu, ņemot vērā Regulas Nr. 1215/2012 noteikumus. Šajā ziņā šī tiesa apgalvo, ka saskaņā ar Horvātijas Civilprocesa kodeksa noteikumiem tā var pārbaudīt savu jurisdikciju šajā tajā notiekošās tiesvedības stadijā.

37 Minētajai tiesai ir šaubas par Likuma par kredītlīgumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību 8. panta atbilstību Regulas Nr. 1215/2012 noteikumiem par jurisdikciju. Tā arī jautā, vai, ņemot vērā Tiesas judikatūru, it īpaši 1997. gada 3. jūlija spriedumu *Benincasa* (C-269/95, EU:C:1997:337) un 2005. gada 20. janvāra spriedumu *Gruber* (C-464/01, EU:C:2005:32), attiecīgais līgums varētu tikt kvalificēts kā “patērētāja līgums” un vai uz pamatlietu attiecas šīs regulas 24. panta 1. punktā paredzētie noteikumi par izņēmuma jurisdikciju lietās, kuru priekšmets ir lietu tiesības saistībā ar nekustamo īpašumu.

38 Šādos apstākļos *Općinski Sud u Rijeci – Stalna služba u Rabu* (Rijekas pilsētas tiesa – Rabas pastāvīgais dienests) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai [LESD] 56. un 63. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā ir tādas Likuma par kredītlīgumiem ar starptautiskiem elementiem, kas [Horvātijā] noslēgti ar nelicencētu kreditoru, spēkā neesamību tiesību normas, it īpaši šī likuma 10. panta noteikumi, saskaņā ar kurām par spēkā neesošiem no to noslēgšanas brīža tiek atzīti kredītlīgumi un citi juridiski darījumi, kas izriet no kredītlīguma starp parādnieku (šī likuma 1. panta un 2. panta pirmā ievilkuma izpratnē) un nelicencētu kreditoru (šī likuma 2. panta otrā ievilkuma izpratnē) vai arī kas ir balstīti uz šo kredītlīgumu, pat ja tie ir noslēgti pirms minētā likuma stāšanās spēkā, līdz ar to katrai līgumslēdzējpusēi ir pienākums atdot atpakaļ visu, ko tā ir saņēmusi uz spēkā neesoša līguma pamata, un, ja tas nav iespējams vai ja izpildījuma raksturs ir tāds, kas nav saderīgs ar atdošanu atpakaļ, ir jāizmaksā atbilstoša kompensācija naudā atbilstoši cenām, kādas ir spēkā tiesas nolēmuma pieņemšanas dienā?
- 2) Vai Regula [Nr. 1215/2012] un, it īpaši, tās 4. panta 1. punkts un 25. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā ir Likuma par kredītlīgumu ar starptautiskiem elementiem, kas noslēgti Horvātijas Republikā ar nelicencētu kreditoru, spēkā neesamību 8. panta 1. un 2. punkta noteikumi, saskaņā ar kuriem strīdos par kredītlīgumiem ar starptautiskiem elementiem minētā likuma izpratnē parādnieks var celt prasību pret nelicencētu kreditoru tās valsts tiesās, kurā nelicencētajam kreditoram ir juridiskā adrese, vai arī – neatkarīgi no nelicencētā kreditora juridiskās adreses – tās valsts tiesā, kurā parādniekam ir domicils vai juridiskā adrese, bet nelicencētais kreditors minētā likuma izpratnē var celt prasību pret parādnieku tikai tās valsts tiesās, kur ir parādnieka domicils vai juridiskā adrese?
- 3) Vai patērētāja līgums Regulas Nr. 1215/2012 17. panta 1. punkta noteikumu un citu Eiropas Savienības tiesiskā regulējuma noteikumu izpratnē ir tādā gadījumā, ja aizņēmējs ir fiziska persona, kas ir noslēgusi kredītlīgumu ar mērķi veikt ieguldījumus dzīvokļos, lai veiktu darbību, piedāvānot tūristiem izmitināšanas pakalpojumus savā domicilā?
- 4) Vai Regulas Nr. 1215/2012 24. panta 1. punkta noteikumi ir jāinterpretē tādējādi, ka Horvātijas tiesām ir jurisdikcija saistībā ar lietām par kredītlīguma, kā arī paziņojuma par nodrošinājuma izveidi un ierakstīšanu Zemesgrāmatā spēkā neesamības konstatēšanu un šī nodrošinājuma ieraksta Zemesgrāmatā svītrošanu, ja parādnieka nekustamais īpašums, kas veido nodrošinājumu, ar kuru ir nodrošinātas kredītlīgumā paredzētās saistības, atrodas Horvātijas Republikas teritorijā?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par Tiesas kompetenci izskatīt pirmo jautājumu

39 Horvātijas valdība apgalvo, ka Tiesas kompetencē nav izskatīt pirmo jautājumu, jo attiecīgais līgums tika noslēgts 2007. gada 5. janvārī, proti, pirms Horvātijas Republikas pievienošanās Savienībai 2013. gada 1. jūlijā. Tiesas kompetencē neesot atbildēt uz prejudiciālu jautājumu par Savienības tiesību

interpretāciju, ko ir uzdevusi dalībvalsts tiesa, ja faktiskie apstākļi, kuriem šis tiesības ir piemērojamas, ir norisinājušies pirms šis dalībvalsts pievienošanās Savienībai. Tiesas sēdē šī valdība arī apgalvoja, ka šis līgums 2012. gadā tika izbeigts.

- 40 Šajā ziņā ir jākonstatē, pirmkārt, ka iesniedzējtiesa ar pirmo jautājumu vēlas noskaidrot, vai ar LESD 56. un 63. pantu ir saderīgs Likums par kredītlīgumu ar starptautiskiem elementiem spēkā esamību, kas ir pieņemts pēc Horvātijas Republikas pievienošanās Savienībai. Saskaņā ar šī tiesiskā regulējuma atpakaļejošo spēku to esot paredzēts piemērot pamatlietai un ar to esot paredzēts ietekmēt kredītlīgumus, kas ir noslēgti pirms pievienošanās, kā arī citus juridiskus aktus, kuri izriet no šādiem līgumiem.
- 41 Otrkārt, lai gan ir taisnība, ka attiecīgais kredītlīgums tika noslēgts pirms šis pievienošanās un tas, iespējams, esot izbeigts pirms tās, kas nav minēts lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, no minētā lūguma tomēr izriet, ka dažas no sekām, kas ir saistītas ar šo līgumu un ar tiesību aktiem, kuri izriet no tā, it īpaši hipotēkas ierakstīšana, ko *A. Milivojević* lūdz atcelt, turpina pastāvēt.
- 42 Kā tas izriet no Akta par Horvātijas Republikas pievienošanās nosacījumiem un pielāgojumiem Līgumā par Eiropas Savienību, Līgumā par Eiropas Savienības darbību un Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumā (OV 2012, L 112, 21. lpp.) 2. panta, Pamatlīgumu noteikumi, it īpaši LESD 56. un 63. pants Horvātijas Republikai ir saistoši kopš tās pievienošanās dienas, līdz ar to tos ir paredzēts piemērot pirms pievienošanās radušos situāciju sekām nākotnē (pēc analogijas skat. spriedumu, 2002. gada 29. janvāris, *Pokrzeptowicz-Meyer*, C-162/00, EU:C:2002:57, 50. punkts).
- 43 No iepriekš izklāstītā izriet, ka Horvātijas valdības izvirzītie argumenti, kuru mērķis ir apstrīdēt Tiesas kompetenci izskatīt pirmo jautājumu, ir jānoraida, jo, lai gan attiecīgais līgums, ar ko ir pamatota pamatlieta, tika noslēgts pirms Horvātijas Republikas pievienošanās Savienībai, ir jāsecina, ka šis jautājums šajā gadījumā attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju, un uz to sniegtā atbilde var atspēkot valsts tiesiskā regulējuma, kuru šī dalībvalsts ir pieņēmusi pēc šī datuma, saderību ar Savienības tiesībām, jo arī tiesiskā ietekme uz šo līgumu ir izpaudusies pēc minētās pievienošanās.

Par pirmā līdz trešā jautājuma pieņemamību

- 44 *Raiffeisenbank*, kā arī Horvātijas valdība uzskata, ka pirmais jautājums ir hipotētisks, apgalvojot, ka nav pierādīts, ka Likums par kredītlīgumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību ir piemērojams pamatlietai.
- 45 Horvātijas valdība arī apgalvo, ka otrais un trešais jautājums nav pieņemami, un uzskata, ka uz tiesību normām, uz kurām iesniedzējtiesa ir atsaukusies savos jautājumos, proti, Regulas Nr. 1215/2012 4. panta 1. punktu un 17. panta 1. punktu, vairs nevar atsaukties brīdī, kad *Raiffeisenbank* ir iestājusies tiesvedībā šajā tiesā. Runājot par šīs pašas regulas 25. pantu, šī valdība apgalvo, ka no lūguma sniegt prejudiciālu jautājumu neizriet, ka puses ir noslēgušas vienošanos par jurisdikcijas noteikšanu.
- 46 Runājot par pirmo jautājumu, ir jānorāda, ka, lai gan pašreizējā iesniedzējtiesā notiekošās tiesvedības stadijā tā vēl nav izskatījusi faktisko jautājumu par tās vietas noteikšanu, kur ir noslēgts attiecīgais līgums, kas ir būtisks jautājums Likuma par kredītlīgumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību piemērošanai saskaņā ar šī likuma 3. pantu, šis apstāklis neierobežo tās pilnvaras novērtēt, kādā šis tiesvedības stadijā saistībā ar šo tiesvedību tai ir jāvēršas Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 22. jūnijs, *Melki* un *Abdeli*, C-188/10 un C-189/10, EU:C:2010:363, 41. punkts, kā arī 2015. gada 4. jūnijs, *Kernkraftwerke Lippe-Ems*, C-5/14, EU:C:2015:354, 31. punkts), jo vispiemērotākā brīža izvēle ir tikai tās kompetencē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 15. marts, *Sibilio*, C-157/11, nav publicēts, EU:C:2012:148, 31. punkts).

- 47 Runājot par otro un trešo jautājumu, ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, Tiesai un valsts tiesām sadarbojoties atbilstoši LESD 267. pantam, tikai valsts tiesai, kas izskata strīdu un kas ir atbildīga par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpašo raksturu, ir jānovērtē gan tas, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir nepieciešams sprieduma taisīšanai, gan arī Tiesai uzdoto jautājumu atbilstība. Tādēļ, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir jāpieņem nolēmums (spriedums, 2018. gada 6. marts, *SEGRO un Horváth*, C-52/16 un C-113/16, EU:C:2018:157, 42. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 48 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa ir uzdevusi pašas noteiktajos tiesiskā regulējuma un faktisko apstākļu ietvaros un kuru precizitāte Tiesai nav jāpārbauda, attiecas atbilstības prezumpcija (spriedums, 2017. gada 14. jūnijs, *Online Games u.c.*, C-685/15, EU:C:2017:452, 42. punkts un tajā minētā judikatūra). Tiesas atteikums lemt par valsts tiesas iesniegtu lūgumu ir iespējams tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlīetas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie un juridiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem, kā arī saprastu iemeslus, kuru dēļ valsts tiesa uzskata, ka tai ir vajadzīgas atbildes uz šiem jautājumiem tajā izskatāmā strīda izšķiršanai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 8. septembris, *Politanò*, C-225/15, EU:C:2016:645, 22. punkts un tajā minētā judikatūra). Taču pretēji tam, ko apgalvo Horvātijas valdība, nešķiet, ka otrajā un trešajā jautājumā izvirzītā problēma būtu hipotētiska.
- 49 Šajos apstākļos ir jāsecina, ka pirmais līdz trešais jautājums ir pieņemami.

Par pirmo jautājumu

- 50 Uzdodot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai LESD 56. un 63. pants ir interpretējami tādējādi, ka tie nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu kā pamatlīetā aplūkotais, kura sekas ir tādas, ka kredītligumi un ar šādiem ligumiem pamatoti juridiskie akti, kas šīs dalībvalsts teritorijā ir noslēgti starp parādniekiem un kreditoriem, kuri ir dibināti citā dalībvalstī un kuriem nav licences, ko būtu izsniegušas pirmās dalībvalsts kompetentās iestādes, lai veiktu darbību tās teritorijā, nav spēkā kopš to noslēgšanas dienas, pat ja tie ir noslēgti pirms minētā tiesiskā regulējuma stāšanās spēkā.

Par piemērojamo aprites brīvību

- 51 Tā kā prejudiciālais jautājums ir uzdots gan saistībā ar LESD 56. pantu, gan tā 63. pantu, vispirms ir jānoskaidro, vai un attiecīgā gadījumā kādā mērā tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlīetā aplūkotais var ietekmēt pakalpojumu sniegšanas brīvības un/vai kapitāla brīvas aprites īstenošanu.
- 52 Šajā gadījumā no lūguma uzdot prejudiciālu nolēmumu izriet, ka Likums par kredītligumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību attiecas uz finanšu pakalpojumiem, ko sniedz kredītiestādes, kuru juridiskā adrese ir ārpus Horvātijas teritorijas un kurām nav Horvātijas kompetento iestāžu izsniegtu licenču un/vai apstiprinājumu, kas šajā nolūkā ir paredzēti valsts tiesībās.
- 53 Šajā ziņā Tiesa jau ir atzinusi, ka šādi aizdevumu piešķiršanas darījumi profesionālās darbības ietvaros principā ir saistīti gan ar pakalpojumu sniegšanas brīvību LESD 56. un nākamo pantu izpratnē, gan ar kapitāla brīvu apriti LESD 63. un nākamo pantu izpratnē (spriedums, 2018. gada 22. novembris, *Vorarlberger Landes- und Hypothekenbank*, C-625/17, EU:C:2018:939, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 54 Ja valsts pasākums vienlīdz ir saistīts ar pakalpojumu sniegšanas brīvību un kapitāla brīvu apriti, ir jāizvērtē, kādā apmērā minētais pasākums ir saistīts ar šo pamatbrīvību īstenošanu un vai tādos apstākļos kā pamatlietā aplūkoti kādai no tām ir prioritāra nozīme. Tiesa pārbauda attiecīgo pasākumu, principā ņemot vērā tikai vienu no šīm abām brīvībām, ja izrādās, ka lietas apstākļos viena no tām ir pilnībā sekundāra salīdzinājumā ar otru un var tai tikt piesaistīta (spriedums, 2012. gada 12. jūlijs, *SC Volksbank România*, C-602/10, EU:C:2012:443, 70. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 55 Tā kā pamatlietā Likumā par kredītligumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību ir paredzēts, ka nav spēkā neviens ligums, ko Horvātijā ir noslēdzis nelicencēts kreditors, kura juridiskā adrese atrodas ārpus šīs dalībvalsts, šāds tiesiskais režīms ietekmē piekļuvi finanšu pakalpojumu sniegšanai citās dalībvalstīs dibinātu uzņēmumu Horvātijas tirgū, un tas neatbilst šajā tiesiskajā regulējumā paredzētajiem nosacījumiem un ietekmē galvenokārt pakalpojumu sniegšanas brīvību. Tā kā minētā tiesiskā regulējuma ierobežojošā ietekme uz kapitāla brīvu apriti ir tikai neizbēgamas tā ierobežojuma sekas, kas ir noteikts attiecībā uz pakalpojumu sniegšanu (spriedums, 2006. gada 3. oktobris, *Fidium Finanz*, C-452/04, EU:C:2006:631, 48. punkts un tajā minētā judikatūra), tā atbilstība LESD 63. un nākamajiem pantiem nav jāizskata.
- 56 Tādējādi uzdotais jautājums ir jāizskata, ņemot vērā tikai LESD 56. un nākamos pantus, kas attiecas uz pakalpojumu sniegšanas brīvību, ievērojot tēzi, saskaņā ar kuru attiecīgais ligums tika noslēgts Horvātijā, – tas ir faktiskais aspekts, kurš tomēr ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

Par LESD 56. pantu

- 57 Šajā ziņā no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka LESD 56. pantā paredzētā pakalpojumu sniegšanas brīvība prasa ne tikai jebkādas diskriminācijas novēršanu attiecībā uz citā dalībvalstī dibinātu pakalpojumu sniedzēju tā pilsonības dēļ, bet arī jebkāda ierobežojuma atcelšanu, pat ja tas ir vienādi piemērojams gan vietējiem, gan citu dalībvalstu pakalpojumu sniedzējiem, ja šis ierobežojums aizliedz, apgrūtina vai padara mazāk pievilcīgus tā pakalpojumu sniedzēja pakalpojumus, kas ir dibināts citā dalībvalstī, kurā tas likumīgi sniedz līdzīgus pakalpojumus (spriedums, 2013. gada 18. jūlijs, *Citroën Belux*, C-265/12, EU:C:2013:498, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 58 No Tiesas judikatūras arī izriet, ka kredītiestādes darbība, ko veido aizdevumu izsniegšana, ir pakalpojums LESD 56. panta izpratnē (spriedums, 2012. gada 12. jūlijs, *SC Volksbank România*, C-602/10, EU:C:2012:443, 72. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 59 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka Horvātijas tiesību sistēmā ar nelicencētu kreditoru noslēgtu kredītligumu spēkā neesamība vienlaikus ir paredzēta gan Grozītajā likumā par patēriņa kredītu, gan Likumā par kredītligumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību. Tomēr šo abu likumu piemērošanas joma nav identiska, jo pēdējā minētā likuma piemērošanas joma ir plašāka, ciktāl, kā tas izriet no tā 1. panta 1. punkta, tas ir piemērojams visiem kredītligumiem, tostarp tiem, kuri ir noslēgti profesionālos nolūkos. Savukārt Grozītais likums par patēriņa kredītu attiecas tikai uz patērētāju ligumiem.
- 60 Kā tas izriet arī no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, laikposmā no 2013. gada 1. jūlija, kad Horvātijas Republika pievienojās Savienībai, līdz 2015. gada 30. septembrim, kad stājās spēkā Grozītais likums par patēriņa kredītu, minētā spēkā neesamība saskaņā ar Likuma par kredītligumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību piemērošanu ar atpakaļejošu spēku attiecas tikai uz kredītligumiem, ko ir noslēguši nelicencēti kreditori, kuru juridiskā adrese atrodas ārpus Horvātijas.
- 61 No Grozītā likuma par patēriņa kredītu interpretācijas, ko ir sniegusi *Vrhovni sud* (Augstākā tiesa), izriet, ka patēriņa kredītligumu, kas ir noslēgti ar nelicencētu kreditoru, spēkā neesamība, pamatojoties uz šo likumu, nav piemērojama ar atpakaļejošu spēku attiecībā uz situācijām, kuras ir norisinājušās pirms tā stāšanās spēkā, proti, pirms 2015. gada 30. septembra.

- 62 Tādējādi, ciktāl ar Likumu par kredītligumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību ir ieviests atkāpes režīms attiecībā uz dažiem finanšu pakalpojumiem atkarībā no tā, vai pakalpojuma sniedzēja juridiskā adrese ir dalībvalstī, kas nav tā, kurā tiek sniegts pakalpojums, ir jāsecina, ka Horvātijas tiesībās ir radīta tieša diskriminācija pret kreditoriem, kas ir dibināti ārpus Horvātijas Republikas līdz 2015. gada 30. septembrim, kas ir diena, sākot no kuras, ar nelicencētu kreditoru noslēgtu kredītligumu spēkā neesamība tiek attiecināta arī uz līgumiem ar kreditoriem, kas ir dibināti šajā dalībvalstī.
- 63 No minētā datuma, tā kā spēkā neesamības režīms vienādi ir piemērojams visiem nelicencētajiem kreditoriem, Likumā par kredītligumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību attiecībā uz šo laikposmu ir ietverts pakalpojumu sniegšanas brīvības īstenošanas ierobežojums.
- 64 Kā tas izriet no Tiesas judikatūras, ierobežojuma jēdziens attiecas uz pasākumiem, ko ir veikusi dalībvalsts un kas, lai gan ir vienādi piemērojami visiem, ietekmē citu dalībvalstu uzņēmēju piekļuvi tirgum (spriedums, 2012. gada 12. jūlijs, *SC Volksbank România*, C-602/10, EU:C:2012:443, 75. punkts un tajā minētā judikatūra). Šajā gadījumā Likumā par kredītligumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību to kreditoru piekļuvi Horvātijas finanšu pakalpojumu tirgum, kuru juridiskā adrese ir ārpus Horvātijas, ir atkarīga no licences saņemšanas, ko izsniedz Horvātijas Centrālā banka, un tādējādi šis likums piekļuvi šim tirgum padara mazāk pievilcīgu, un līdz ar to tas apdraud LESD 56. pantā garantēto brīvību.
- 65 Tādējādi ir jāpārbauda, pirmkārt, vai mērķi, ar kuriem ir pamatota šī likuma pieņemšana, var attaisnot atkāpi atbilstoši LESD 52. pantam un, otrkārt, vai minētais likums atbilst primāriem vispārējo interešu apsvērumiem, ciktāl līdzīgos gadījumos tas ir atbilstošs, lai garantētu izvīrīto mērķu sasniegšanu, un vai tas nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs to sasniegšanai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 18. jūlijs, *Citroën Belux*, C-265/12, EU:C:2013:498, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 66 Vispirms, runājot par laikposmu no Horvātijas Republikas pievienošanās Savienībai līdz 2015. gada 30. septembrim, no Tiesas judikatūras izriet, ka, ciktāl pamatlietā aplūkotais ierobežojošais tiesiskais regulējums ir tieši diskriminējošs, to var pamatot tikai ar sabiedriskās kārtības, valsts drošības un sabiedrības veselības apsvērumiem, kas ir paredzēti LESD 52. pantā, uz kuru ir atsauce LESD 62. pantā (šajā nozīmē skat. it īpaši spriedumus, 2010. gada 9. septembris, *Engelmann*, C-64/08, EU:C:2010:506, 34. punkts; 2014. gada 22. oktobris, *Blanco un Fabretti*, C-344/13 un C-367/13, EU:C:2014:2311, 38. punkts, kā arī 2016. gada 28. janvāris, *Laezza*, C-375/14, EU:C:2016:60, 26. punkts).
- 67 Lai varētu izmantot šādu pamatojumu, ir jāpastāv reālam un pietiekami nopietnam sabiedrības pamatinteresu apdraudējumam (spriedums, 2010. gada 21. janvāris, Komisija/Vācija, C-546/07, EU:C:2010:25, 49. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 68 Kā tas izriet no Horvātijas valdības sniegtajiem rakstveida un mutvārdu apsvērumiem, Likums par kredītligumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību tika pieņemts, lai aizsargātu lielu skaitu Horvātijas iedzīvotāju, kas ir noslēguši kredītligumus ar kreditoriem, kuri savu darbību veic, nesaņēmuši atbilstošu licenci no Horvātijas Centrālās bankas. Šajā ziņā Horvātijas valdība norādīja, ka 2000.–2010. gadā nelicencēti kreditori ir noslēguši aptuveni 3000 kredītligumu par kopējo summu aptuveni 360 miljonu EUR apmērā. Šis tiesiskais regulējums esot ticis pieņemts kā pēdējais iespējamais risinājums pēc tam, kad ar vairākiem pirms tā pieņemtiem tiesību aktiem nesekmīgi bija īstenoti mēģinājumi novērst šādu līgumu sekas, un tas pamatojot tā piemērošanu ar atpakaļejošu spēku. Tādējādi ar minēto tiesisko regulējumu esot paredzēts nodrošināt sabiedrisko kārtību, finanšu sektora reputāciju un pienācīgu darbību, neaizsargātākās līgumslēdzējas puses aizsardzību un, it īpaši, patērētāju tiesības.

- 69 Ņemot vērā pamatlietā aplūkotā valsts tiesiskā regulējuma mērķus, ir jānorāda, ka, lai gan Horvātijas valdība atsauca uz sabiedriskās kārtības koncepciju, tā neizvirza nevienu pārliecinošu argumentu, kas varētu attiekties uz šo jēdzienu, kurš, kā tas jau ir atgādināts šī sprieduma 67. punktā, paredz reāla un pietiekami nopietna sabiedrības pamatinteresu apdraudējuma esamību, jo ekonomiska rakstura apsvērumi turklāt nevar pamatot atkāpi atbilstoši LESD 52. pantam (pēc analogijas skat. spriedumu, 2010. gada 21. janvāris, Komisija/Vācija, C-546/07, EU:C:2010:25, 51. punkts).
- 70 Pēc tam ir jāpārbauda, kādā mērā ierobežojumi, kas ir paredzēti attiecīgajā spēkā neesamības režīmā, var tikt pamatoti ar primāriem vispārējo interešu apsvērumiem šī sprieduma 64. punktā minētās judikatūras izpratnē attiecībā uz laikposmu, sākot no 2015. gada 30. septembra.
- 71 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka vieni no Horvātijas Republikas minētajiem primārajiem vispārējo interešu apsvērumiem ir tie, kas jau ir atzīti Tiesas judikatūrā, proti, profesionālās ētikas noteikumi, kuru mērķis ir aizsargāt pakalpojuma saņēmējus (spriedums, 1991. gada 25. jūlijs, *Collectieve Antennevoorziening Gouda*, C-288/89, EU:C:1991:323, 14. punkts), labu finanšu sektora reputāciju (spriedums, 1995. gada 10. maijs, *Alpine Investments*, C-384/93, EU:C:1995:126, 44. punkts), kā arī nodrošināt patērētāju aizsardzību (spriedums, 2013. gada 18. jūlijs, *Citroën Belux*, C-265/12, EU:C:2013:498, 38. punkts).
- 72 Tomēr ir arī jāatgādina, ka attaisnojošiem iemesliem, uz ko dalībvalsts var atsaukties, ir jāpievieno atbilstoši pierādījumi par šīs valsts veiktā ierobežojošā pasākuma piemērotību un samērīgumu vai tā piemērotības un samērīguma analīze, kā arī precīza informācija, kas ļauj pamatot argumentāciju. Tādējādi, ja dalībvalsts vēlas atsaukties uz mērķi, kas ir piemērots, lai par likumīgu tiktu atzīts pakalpojumu sniegšanas brīvības šķērslis, kas izriet no ierobežojoša valsts pasākuma, tai tiesā, kurai ir jālemj par šo jautājumu, ir jāiesniedz visi pierādījumi, kas tai ļautu pārliecināties, ka minētais pasākums patiešām atbilst prasībām, kuras izriet no samērīguma principa (pēc analogijas skat. spriedumu, 2018. gada 6. marts, *SEGRO un Horváth*, C-52/16 un C-113/16, EU:C:2018:157, 85. punkts).
- 73 Taču, ja šādu pierādījumu nav, ir jākonstatē, ka Likums par kredītīgumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību acīmredzami pārsniedz to, kas ir vajadzīgs tajā izvirzīto mērķu sasniegšanai, jo, izmantojot vispārīgu un automātisku noteikumu ar atpakaļejošu spēku, tajā ir paredzēts, ka nav spēkā visi kredītīgumi, kuriem piemīt starptautiski elementi un kuri ir noslēgti ar nelicencētiem kreditoriem, izņemot tos, kas ir kopumā izslēgti.
- 74 Turklāt, kā to ir darījusi Eiropas Komisija, ir jānorāda, ka varēja tikt veikti citi pasākumi, kas mazāk aizskartu pakalpojumu sniegšanas brīvību, lai pārbaudītu kredītīgumu likumību un aizsargātu vājāko pusi, proti, it īpaši tiesiskais regulējums, kurš kompetentajām iestādēm, pamatojoties uz paziņojumu vai pēc savas ierosmes, ļauj iejaukties negodīgas komercprakses vai patērētāju tiesību apdraudējuma gadījumā.
- 75 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka LESD 56. pants ir interpretējams tādējādi, ka tas nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkoto, kura sekas ir tādas, ka kredītīgumi un uz šādiem līgumiem balstīti juridiski akti, kas šīs dalībvalsts teritorijā ir noslēgti starp parādniekiem un kreditoriem, kuri ir dibināti citā dalībvalstī un kuriem nav pirmās dalībvalsts kompetento iestāžu izsniegtas licences, lai varētu veikt darbību tās teritorijā, nav spēkā kopš to noslēgšanas dienas, pat ja tie ir noslēgti pirms minētā tiesiskā regulējuma stāšanās spēkā.

Par otro jautājumu

- 76 Uzdodot otro jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 1215/2012 4. panta 1. punktā un 25. pantā ir aizliegts tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkots, kurā tādu strīdu ietvaros, kuri attiecas uz kredītīgumiem ar starptautiskiem elementiem, kas ietilpst šīs regulas

piemērošanas jomā, parādniekiem ir ļauts celt prasību pret nelicencētiem kreditoriem vai nu tās valsts tiesās, kuras teritorijā ir šo kreditoru juridiskā adrese, vai arī tās valsts tiesās, kurā ir parādnieku domicils vai to juridiskā adrese, un jurisdikcija izskatīt minēto kreditoru prasības pret parādniekiem ir noteikta tikai tās valsts tiesām, kuras teritorijā ir šo parādnieku domicils, neatkarīgi no tā, vai pēdējie minētie ir patērētāji vai profesionāļi.

- 77 Vispirms ir jānorāda, ka Regula Nr. 1215/2012 ir piemērojama prasībām, kas ir celtas, sākot no 2015. gada 10. janvāra. Tā kā prasība pamatlietā ir celta 2015. gada 23. aprīlī un, ņemot vērā pamatlietas pušu juridiskās attiecības un tās celšanas pamatojumu un noteikumus, ir saistīta ar civillietām un komercietām šīs regulas 1. panta 1. punkta izpratnē, tās noteikumi šajā gadījumā ir piemērojami.
- 78 Kā tas izriet no iesniedzējtiesas lēmuma, Likuma par kredītligumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību 8. panta 1. un 2. punktā parādniekam ir piešķirtas tiesības izvēlēties starp tās valsts tiesām, kuras teritorijā ir nelicencētā kreditora juridiskā adrese, un sava domicila valsts tiesām, savukārt kreditoram ir jāvērsas parādnieka domicila valsts tiesās.
- 79 Saskaņā ar Likuma par kredītligumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību 1. panta 1. punktu tas ir piemērojams šādiem līgumiem, kas Horvātijā noslēgti starp parādniekiem un nelicencētiem kreditoriem, neņemot vērā parādnieka statusu, proti, vai tas ir patērētājs vai profesionālis.
- 80 Tā kā minētā likuma 8. panta 1. un 2. punkts ir piemērojams arī strīdiem starp profesionāļiem, ir jākonstatē, ka tajā ir noteikta atkāpe no noteikuma par vispārējo jurisdikciju, kas ir paredzēts Regulas Nr. 1215/2012 4. panta 1. punktā, proti, noteikuma par atbildētāja domicila valsts jurisdikciju, ciktāl saskaņā ar tiem noteikumu par jurisdikciju, kas nodrošina labāku aizsardzību un kas izņēmuma kārtā šīs regulas 18. panta 1. punktā ir paredzēti tikai attiecībā uz patērētājiem, piemērošanas joma ir paplašināta, attiecinot to uz visiem parādniekiem.
- 81 Taču ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 1215/2012 sistēmā tās dalībvalsts tiesu kompetence, kuras teritorijā ir atbildētāja domicils, ir vispārējs princips. Tikai kā atkāpes no šī principa šajā regulā ir paredzēti izsmeļoši uzskaitīti gadījumi, kad prasība pret atbildētāju var tikt celta vai tā ir jāceļ citas dalībvalsts tiesā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 25. janvāris, *Schrems*, C-498/16, EU:C:2018:37, 27. punkts). Tādējādi tas, ka dalībvalsts savos tiesību aktos ir paredzējusi noteikumus par jurisdikciju, kuros ir paredzēta atkāpe no šī vispārējā principa un kuri nav paredzēti kādā citā šīs regulas normā, ir pretrunā ar minēto regulu ieviestajai sistēmai, konkrētāk, tās 4. pantam.
- 82 Runājot par Regulas Nr. 1215/2012 25. pantu, tajā ar dažiem nosacījumiem par likumīgām ir atzītas vienošanās par jurisdikcijas noteikšanu, ko puses ir noslēgušas, lai noteiktu dalībvalsts tiesu, kurai ir jurisdikcija izskatīt strīdus, kas ir radušies vai var rasties saistībā ar konkrētām tiesiskajām attiecībām. Šajā ziņā ir jānorāda, ka no Regulas Nr. 1215/2012 17.–19. panta izriet, ka jurisdikciju izskatīt strīdu, kas attiecas uz patērētāja noslēgtu līgumu, principā nosaka šie paši noteikumi un saskaņā ar šīs regulas 25. panta 4. punktu jurisdikcijas noteikšanas klauzula šādam līgumam var būt piemērojama tikai tad, ja tā nav pretrunā šīs pašas regulas 19. panta noteikumiem.
- 83 Šķiet, ka no Likuma par kredītligumu ar starptautiskiem elementiem spēkā neesamību 8. panta formulējuma izriet, ka iesniedzējtiesai tomēr ir jāpārbauda, vai ar to ieviestie noteikumi par jurisdikciju ir piemērojami, neraugoties uz to, ka vienošanās par jurisdikcijas noteikšanu, kas atbilst Regulas Nr. 1215/2012 25. pantā noteiktajām prasībām, ir noslēgtas brīvprātīgi.
- 84 Ņemot vērā šos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1215/2012 4. panta 1. punkts un 25. pants nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkots, kurā strīdos par kredītligumiem ar starptautiskiem elementiem, kuri ietilpst šīs regulas piemērošanas jomā, parādniekiem ir ļauts celt prasību pret nelicencētiem kreditoriem vai nu tās valsts tiesās, kuras

teritorijā ir pēdējo minēto juridiskā adrese, vai arī tās valsts tiesās, kurā ir parādnieku domicils vai juridiskā adrese, un jurisdikcija izskatīt prasību, ko minētie kreditori ir cēlušī pret parādniekiem, ir paredzēta tikai tās valsts tiesām, kuras teritorijā ir šo parādnieku domicils, neatkarīgi no tā, vai šie parādnieki ir patērētāji vai profesionāļi.

Par trešo jautājumu

- 85 Uzdodot trešo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 1215/2012 17. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka parādnieks, kas ir noslēdzis kredītlīgumu, lai veiktu atjaunošanas darbus nekustamajā īpašumā, kas ir tā domicils, ar mērķi tajā sniegt tūristu izmitināšanas pakalpojumus, var tikt kvalificēts kā “patērētājs” šīs tiesību normas izpratnē.
- 86 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru Regulā Nr. 1215/2012 izmantotie jēdzieni un, it īpaši, tās 17. panta 1. punktā ietvertie jēdzieni ir interpretējami autonomi, galvenokārt atsaucoties uz minētās regulas sistēmu un mērķiem, lai nodrošinātu tās vienveidīgu piemērošanu visās dalībvalstīs (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 25. janvāris, *Schrems*, C-498/16, EU:C:2018:37, 28. punkts).
- 87 Jēdziens “patērētājs” Regulas Nr. 1215/2012 17. un 18. panta izpratnē ir interpretējams šauri, atsaucoties uz šīs personas pozīciju konkrētā līgumā, ņemot vērā tā raksturu un mērķi, nevis pašas personas subjektīvo situāciju, jo viena un tā pati persona zināmos darījumos var tikt uzskatīta par patērētāju, bet citos darījumos – par uzņēmēju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 25. janvāris, *Schrems*, C-498/16, EU:C:2018:37, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 88 Tādējādi tikai uz tādiem līgumiem, kas ir noslēgti ārpus un neatkarīgi no jebkādas profesionālās darbības vai mērķa un vienīgi ar nolūku apmierināt privātā patērētāja paša vajadzības, attiecas minētajā regulā paredzētais īpašais režīms patērētāja kā vājākās puses aizsardzībai, bet tāda līguma gadījumā, kas ir noslēgts profesionālās darbības mērķiem, šāda aizsardzība nav pamatota (spriedums, 2018. gada 25. janvāris, *Schrems*, C-498/16, EU:C:2018:37, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 89 Šī īpašā aizsardzība netiek nodrošināta arī tāda līguma gadījumā, kura mērķis ir saistīts ar profesionālo darbību, pat ja tā ir paredzēta nākotnē, jo darbības nākotnes raksturs neko nemaina tās profesionālajā raksturā (spriedums, 1997. gada 3. jūlijs, *Benincasa*, C-269/95, EU:C:1997:337, 17. punkts).
- 90 No tā izriet, ka konkrētie Regulas Nr. 1215/2012 17.–19. pantā paredzētie noteikumi par jurisdikciju principā ir piemērojami tikai gadījumā, kad pušu starpā noslēgtā līguma priekšmets ir attiecīgās preces vai pakalpojuma lietošana neprofesionālā nolūkā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 25. janvāris, *Schrems*, C-498/16, EU:C:2018:37, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 91 Konkrētāk runājot par personu, kas noslēdz līgumu ar dubultu mērķi preces vai pakalpojuma lietošanai daļēji saistībā ar savu profesionālo darbību un daļēji – privātiem mērķiem, Tiesa uzskatīja, ka tai minētie noteikumi varētu būt piemērojami tikai gadījumā, kad minētā līguma saikne ar šīs personas profesionālo darbību ir tik niecīga, ka tā kļūst nenozīmīga, un tādējādi tai ir tikai nebūtiska loma tā darījuma kontekstā kopumā, saistībā ar kuru šis līgums ir noslēgts (spriedums, 2018. gada 25. janvāris, *Schrems*, C-498/16, EU:C:2018:37, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 92 Ņemot vērā šos principus, iesniedzējtiesai būs jānoskaidro, vai tajā izskatāmajā lietā *A. Milivojević* var tikt kvalificēta kā “patērētājs” Regulas Nr. 1215/2012 17. panta 1. punkta izpratnē. Šajā nolūkā valsts tiesai būs jāņem vērā ne tikai līguma saturs, raksturs un mērķis, bet arī objektīvie apstākļi, kas noteica tā noslēgšanu (spriedums, 2005. gada 20. janvāris, *Gruber*, C-464/01, EU:C:2005:32, 47. punkts).

- 93 Šajā ziņā iesniedzējtiesa var ņemt vērā, ka *A. Milivojević* apgalvo, ka attiecīgo kredītligumu tā ir noslēgusi, lai atjaunotu savu māju un lai konkrēti tajā ierīkotu izīrējamus dzīvokļus, neizslēdzot tomēr faktu, ka daļa no aizdevuma summas tika izmantota privātiem mērķiem. Šādos apstākļos no šī sprieduma 91. punktā minētās judikatūras izriet, ka uzskatīt, ka *A. Milivojević* attiecīgo līgumu ir noslēgusi patērētāja statusā, var tikai tad, ja saikne starp šo līgumu un profesionālo darbību, ko veido tūristu izmitināšanas pakalpojumu sniegšana, ir tik nenozīmīga un nebūtiska, ka ir acīmredzams, ka šis līgums ir noslēgts galvenokārt privātiem mērķiem.
- 94 Ņemot vērā šos apsvērumus, uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1215/2012 17. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka parādnieks, kurš ir noslēdzis kredītligumu, lai veiktu atjaunošanas darbus nekustamajā īpašumā, kas ir viņa domicils, ar mērķi sniegt tajā tūristu izmitināšanas pakalpojumus, nevar tikt kvalificēts kā “patērētājs” šīs tiesību normas izpratnē, ja vien, ņemot vērā tā darījuma kontekstu kopumā, saistībā ar kuru šis līgums ir noslēgts, pēdējam minētajam nav tikniecīga saikne ar šo profesionālo darbību, ka ir acīmredzams, ka minētais līgums ir noslēgts galvenokārt privātiem mērķiem, bet tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

Par ceturto jautājumu

- 95 Uzdodot ceturto jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 1215/2012 24. panta 1. punkta pirmā daļa ir interpretējama tādējādi, ka par prasību “jautājumos par lietu tiesībām uz nekustamo īpašumu” šīs tiesību normas izpratnē ir uzskatāma prasība par spēkā neesošu atzīt kredītligumu un notariāli apstiprinātu aktu, kas attiecas uz hipotēkas izveidi no šī līguma izrietošā kredīta nodrošinājumam, kā arī no Zemesgrāmatas svītrot hipotēku, kas ir izveidota attiecībā uz nekustamo īpašumu.
- 96 No Regulas Nr. 1215/2012 24. panta 1. punkta pirmās daļas izriet, ka tās dalībvalsts tiesām, kurā atrodas nekustamais īpašums, ir izņēmuma jurisdikcija izskatīt prasības jautājumos par lietu tiesībām uz nekustamo īpašumu, neņemot vērā pušu domicilu.
- 97 Kā tas izriet no Tiesas pastāvīgās judikatūras, frāzes “jautājumos par lietu tiesībām uz nekustamo īpašumu” nozīme ir jāinterpretē autonomi, lai nodrošinātu vienveidīgu tās piemērošanu visās dalībvalstīs (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 3. aprīlis, *Weber*, C-438/12, EU:C:2014:212, 40. punkts, kā arī 2015. gada 17. decembris, *Komu* u.c., C-605/14, EU:C:2015:833, 23. punkts).
- 98 Tiesa arī ir atzinusi, ka Regulas Nr. 1215/2012 24. panta 1. punkta pirmās daļas noteikumi nevar tikt interpretēti plašāk, nekā prasa to mērķis. Šo noteikumu rezultātā pusēm tiek liegta tiesas izvēle, kas tām citādi būtu bijusi, un noteiktos gadījumos tās var nonākt tajā tiesā, kurai nav pušu domicilam atbilstošās jurisdikcijas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 16. novembris, *Schmidt*, C-417/15, EU:C:2016:881, 28. punkts).
- 99 Turklāt Tiesa ir precizējusi, ka tās līgumslēdzējas valsts, kurā atrodas nekustamais īpašums, tiesu izņēmuma jurisdikcija aptver nevis visas prasības saistībā ar lietu tiesībām uz nekustamo īpašumu, bet tikai tās, kuras gan ietilpst minētās regulas piemērošanas jomā, gan ir vienas no tām, kuru mērķis ir, pirmkārt, noteikt nekustamā īpašuma platību, sastāvu, īpašumtiesības un valdījumu vai citu lietu tiesību esamību attiecībā uz šiem īpašumiem un, otrkārt, nodrošināt šo tiesību īpašniekiem ar viņu statusu saistīto prerogatīvu aizsardzību (spriedums, 2016. gada 16. novembris, *Schmidt*, C-417/15, EU:C:2016:881, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 100 Vēl arī ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru lietu tiesības no personiskajām tiesībām atšķiras ar to, ka pirmās tiesības uz materiālu lietu rada sekas attiecībā uz visiem, bet uz otrajām tiesībām var atsaukties, tikai vērsties pret parādnieku (spriedums, 2016. gada 16. novembris, *Schmidt*, C-417/15, EU:C:2016:881, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 101 Šajā gadījumā, runājot par prasījumiem atzīt attiecīgā līguma un notariāli apstiprināta akta, kas attiecas uz hipotēkas izveidi, spēkā neesamību, ir jākonstatē, ka tie ir pamatoti ar personiskām tiesībām, uz kurām var atsaukties tikai pret parādnieku. Tādējādi šie prasījumi neietilpst Regulas Nr. 1215/2012 24. panta 1. punktā paredzētā noteikuma par izņēmuma jurisdikciju piemērošanas jomā.
- 102 Savukārt, runājot par prasījumu no Zemesgrāmatas svītrot ierakstu par hipotēku, ir jānorāda, ka, tiklīdz hipotēka ir pienācīgi izveidota saskaņā ar formas noteikumiem un materiālajām tiesību normām, kas ir paredzēti valsts tiesiskajā regulējumā attiecīgajā jomā, šī hipotēka ir lietu tiesības, kas rada sekas *erga omnes*.
- 103 Šāds prasījums ar mērķi saglabāt no lietu tiesībām gūtās pilnvaras ietilpst dalībvalsts, kurā atrodas nekustamais īpašums, tiesu izņēmuma jurisdikcijā atbilstoši Regulas Nr. 1215/2012 24. panta 1. punkta pirmajai daļai (spriedums, 2016. gada 16. novembris, *Schmidt*, C-417/15, EU:C:2016:881, 41. punkts).
- 104 Šajā ziņā ir jāpiebilst, ka, ņemot vērā šo dalībvalsts, kurā atrodas nekustamais īpašums, tiesas izņēmuma jurisdikciju izskatīt prasību no Zemesgrāmatu reģistra svītrot ierakstu par hipotēku, šai tiesai ir arī neekskluzīva jurisdikcija, kas ir pamatota ar lietu saistību, saskaņā ar Regulas Nr. 1215/2012 8. panta 4. punktu izskatīt prasības konstatēt kredītlīguma un notariāla akta, kas attiecas uz šīs hipotēkas izveidi, spēkā neesamību, ciktāl šīs prasības ir vērstas pret vienu un to pašu atbildētāju un, kā tas izriet no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem, var tikt apvienotas.
- 105 Ņemot vērā šos apsvērumus, uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1215/2012 24. panta 1. punkta pirmā daļa ir interpretējama tādējādi, ka par prasību "jautājumos par lietu tiesībām uz nekustamo īpašumu" šīs tiesību normas izpratnē ir uzskatāma prasība no Zemesgrāmatas svītrot hipotēku, kas ir izveidota attiecībā uz nekustamo īpašumu, bet šajā jēdzienā neietilpst prasība par spēkā neesošu atzīt kredītlīgumu un notariāli apstiprinātu aktu, kas attiecas uz hipotēkas izveidi no šī līguma izrietošā kredīta nodrošinājumam.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 106 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospiež:

- 1) **LESD 56. pants ir interpretējams tādējādi, ka tas nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkotais, kura sekas ir tādas, ka kredītlīgumi un uz šādiem līgumiem balstīti juridiski akti, kas šīs dalībvalsts teritorijā ir noslēgti starp parādniekiem un kreditoriem, kuri ir dibināti citā dalībvalstī un kuriem nav pirmās dalībvalsts kompetento iestāžu izsniegtas licences, lai varētu veikt darbību tās teritorijā, nav spēkā kopš to noslēgšanas dienas, pat ja tie ir noslēgti pirms minētā tiesiskā regulējuma stāšanās spēkā.**
- 2) **Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās 4. panta 1. punkts un 25. pants nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkotais, kurā strīdos par kredītlīgumiem ar starptautiskiem elementiem, kuri ietilpst šīs regulas piemērošanas jomā, parādniekiem ir ļauts celt prasību pret kreditoriem, kuriem nav šīs dalībvalsts kompetento iestāžu izsniegtas licences, lai varētu veikt darbību tās teritorijā, vai nu tās valsts tiesās, kuras teritorijā ir pēdējo minēto juridiskā adrese, vai arī tās valsts tiesās, kurā ir**

parādnieku domicils vai juridiskā adrese, un jurisdikcija izskatīt prasību, ko minētie kreditori ir cēlušī pret parādniekiem, ir paredzēta tikai tās valsts tiesām, kuras teritorijā ir šo parādnieku domicils, neatkarīgi no tā, vai šie parādnieki ir patērētāji vai profesionāļi.

- 3) Regulas Nr. 1215/2012 17. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka parādnieks, kurš ir noslēdzis kredītlīgumu, lai veiktu atjaunošanas darbus nekustamajā īpašumā, kas ir viņa domicils, ar mērķi sniegt tajā tūristu izmitināšanas pakalpojumus, nevar tikt kvalificēts kā “patērētājs” šīs tiesību normas izpratnē, ja vien, ņemot vērā tā darījuma kontekstu kopumā, saistībā ar kuru šis līgums ir noslēgts, pēdējam minētajam nav tik niecīga saikne ar šo profesionālo darbību, ka ir acīmredzams, ka minētais līgums ir noslēgts galvenokārt privātiem mērķiem, bet tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.
- 4) Regulas Nr. 1215/2012 24. panta 1. punkta pirmā daļa ir interpretējama tādējādi, ka par prasību “jautājumos par lietu tiesībām uz nekustamo īpašumu” šīs tiesību normas izpratnē ir uzskatāma prasība no Zemesgrāmatas svītrot hipotēku, kura ir izveidota attiecībā uz nekustamo īpašumu, bet šajā jēdzienā neietilpst prasība par spēkā neesošu atzīt kredītlīgumu un notariāli apstiprinātu aktu, kas attiecas uz hipotēkas izveidi no šī līguma izrietošā kredīta nodrošinājumam.

[Paraksti]